

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар мавзуи «Шароитҳои ташкилӣ-педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогика аз рӯйи ихтисоси 13.00.01-педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот. – Душанбе, 2025. – 190 с.

Мутобиқати диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мазмуну мундариҷаи диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар мавзуи «Шароитҳои ташкилӣ-педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ», ки барои барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогика аз рӯйи ихтисоси 13.00.01-педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмӣ пурра мутобиқат мекунад.

Диссертатсия ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмӣ 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, аз он ҷумла: ба банди 3 - «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои /шароитҳои/ рушди шахс дар ҷараёни таълим, тарбия, таҳсилот;) ва ба банди 4 - «Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими бачагон дар давраҳои гуногуни бавоярасии онҳо; навҳо ва амсилаҳои таълим, ҳудудҳои истифодаи онҳо; концепсияи рушди таъминоти таълимӣ-методии раванди таълим ва воситаҳои таълим, вижагиҳои таълим дар сатҳҳои мухталифи таҳсилот) мувофиқат дорад.

Мубрам будани мавзуи рисоли илмӣ Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар он зохир мегардад, ки рушди ҷомеа дар ҳар кишвари пешрафта бо бойгонии маънавии таърихи гузаштагонаш пайвастагии ногусастанӣ дорад. Аз ҳамин сабаб, ҳар миллати соҳибтамаддун барои рушди соҳаи маориф ва тақмили заковати маънавии мардумаш, пеш аз ҳама, ба густариши илм ва маърифат, эҳтироми мактаб, муаллимон, китобу барномаҳои таълимӣ, дарки масъулияти волидон, ҳудшиносӣ ва шинохти ҷойҳои худ дар ҷомеа аҳамияти калон медиҳанд. Аз ин нуктаи назар, унвонҷуй мавзуи бисер муҳимро барои таҳқиқ интихоб кардааст, ки ба қорқард ва асосноккунии тарбияи насли наврас дар шароити муосири таҳсилот муҳим аст. Тарбияи насли наврас яке аз масъалаи

ҳалталаби ҷомеаи имрӯза ба ҳисоб меравад. Хонанда дар муҳити муассисаи таълимӣ ва ҳам берун аз он рушд мекунад. Вазифаи муҳимми муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ фаро гирифтани хонандагон бо донишҳои нав мебошад. Муҳаққиқ дар диссертатсия қайд кардааст, ки оила ҳамчун сохтори аввалини иҷтимоӣ ба ташаккули шахсияти кӯдак таъсири назаррас мерасонад. Аммо, дар шароити бӯҳрони салоҳияти зиндагӣ, ки бисер оилаҳо дучор меоянд, барои волидон мутобиқ шудан ба талаботи нави вақт душвор мегардад. Ин метавонад боиси он гардад, ки арзишҳо ва усулҳои анъанавӣ вазифаи худро қатъ кунанд ва кӯдакон бидуни дастгирӣ ва диққати зарурӣ боқӣ монанд. Ҷанбаи муҳими ҳалли ин мушкилот рушди таълими махсус барои волидон мебошад.

Дар таҳқиқот вазъи омӯзиши рушди ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ, махсусан, хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар ташаккули назарияи педагогии мутафаккирон ва пешниҳоди тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо баррасӣ шудааст.

Дарачаи наwgонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Ин ҷо, пеш аз ҳама, вазифаҳо ва фарзияи илмии муааллифро қайд бояд кард, ки дуруст ва фарогири тамоми ҷанбаву паҳлуҳои назариявӣю амалии мавзӯи диссертатсия мебошанд. Аз натиҷаҳои диссертатсия, таҳқиқоти таҷрибавӣ-омӯишии анҷомдода, аз рӯйи онҳо хулосаву тавсияҳои методии коркард ва манзурнамудаи муҳаққиқ бармеояд, ки ӯ ба мақсад расидааст ва вазифаҳои дар назди таҳқиқот гузошташударо ҳаллу ҷалл намуда, ниҳоят, фарзияҳои илмии пешниҳодкардааш дар амал тасдиқ шудаанд.

Наwgониҳои илмии таҳқиқот баҳсангез набуда, 'асоси илмиву воқеӣ доранд. Зеро таҳлилу баррасии таҳқиқоти диссертатсионӣ, натиҷаи корҳои омӯишӣ, хулосаи бобҳо, хулосаҳои умумӣ ва тавсияҳои методии манзургардида собит месозанд, ки аз ҷониби муҳаққиқ, дарвоқеъ, чунин корҳо ба сомон расидаанд:

- дар доираи назария ва амалияи муносири педагогӣ ҷанбаҳои фаъолияти самаранокӣ таълимӣ ва тарбиявӣ дар оила муфассал баррасӣ ва таҳлил карда шуданд;

- мазмуну сохтори концепсияи салоҳияти падару модарон ва омӯзгорон ҳамчун унсӯри калидии ҳамкории байни оила ва муассисаи таълимӣ таҳқиқ карда шудааст;

- шароитҳои ташкилие, ки ба таҳкими шарикии оила ва мактаб дар заминаи таҳсилоти муосир мусоидат мекунад, муайян ва санчида шудааст;

- ҷузъҳои асосӣ, меъерҳо ва нишондиҳандаҳои самаранокии ҳамкории оила ва муассисаи таълимӣ дар таҳсилоти ибтидоӣ муқаррар карда шудаанд;

- раванди ташкили ҳамкории самарабахш байни оила ва мактаб тавсиф карда шудааст;

- амсилаи ҳамкорӣ эҷод ва озмоиш карда шуда, ки самаранокии истифодаи он дар таҳсилоти ибтидоӣ исбот карда шудааст.

Дар натиҷаи таҳқиқот унвонҷӯ нуктаҳои муҳимми зеринро тавонистааст ба Ҳимоя пешниҳод намояд:

- дарк ва қабули таҷрибаи худ, зарурати рушди худ барои ба даст овардани натиҷаҳо дар тарбияи фарзанд аз ҷониби падару модарон асос барои рушди салоҳияти падару модар мебошад. Падару модари салоҳиятдор вазифаи муҳимтарини иҷтимоии ҳар як шахс буда, ҳамзамон шартӣ муваффақияти оила ҳамчун як муассисаи иҷтимоӣ барои кӯдак мебошад. Сатҳи салоҳияти падару модарон ба самаранокии таълимии онҳо ба кӯдак ва рушди мутаносиби он таъсир мерасонад.

- салоҳияти падару модарон мавқеи ғайро дар гирифтани дониши зарурии педагогӣ, омодагии такмил ва истифодаи ин дониш дар амалия тақозо дорад ва ин маънои онро дорад, ки ин салоҳият танҳо дар ҳамкорӣ бо муассисаи таълимӣ имконпазир аст.

- огоҳии омӯзгорон аз зарурати ташаккули ҳамкорихои самарабахш бо падару модарони хонандагони синфҳои ибтидоӣ ҳамчун ҳадаф ва меъёри самаранокии ҷараёни таълим;

- муваффақ шудан ба сатҳи баланди малакаҳои иртиботӣ-муоширатии омӯзгор, таъмини ҳамкории воқеии ҳамаи иштирокчиёни ҷараёни таълим, мавқеи ҳамкорӣ, якпорчагии сохтори иҷтимоию психологии ҳамкории педагогӣ ва ғ.

Мақсади таҳқиқот ошкор кардани хусусият ва шароитҳои мусоиди педагогӣ, коркарду асосноккунии назариявӣ ва санчиши озмоишии амсилаи ҳамкории оила ва муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ дар шароити муосир ва татбиқи онҳо дар равандҳои таълиму тарбияи муосир мебошад.

Вазифаҳо ба баррасии ҳолати омӯзиши ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоиро Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ ба таҳлили дараҷаи омӯзиши мушкилоти фаъолияти самараноки таълимии оила дар заминаи назария ва амалияи муосири педагогӣ, ифшои моҳият ва ҷохтори концепсияи салоҳияти касбии омӯзгор ҳамчун асоси ҳамкории оила ва муассисаи таълимӣ, муайян намудани шароити ташкили ҳамкории коллективи педагогӣ ва оила дар муҳити муосири таълимӣ, инчунин санҷиши таҷрибавии онҳо ва тавсифи марҳилаҳои ташаккули ҳамкории самараноки оила ва мактаб, таҳияи амсилаи чунин ҳамкорӣ, арзёбии самаранокии он дар шароити зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва пешниҳоди тавсияҳо барои истифодаи онҳо равона кардааст.

Объекти таҳқиқот дар раванди ҳамкории оила ва МТ дар шароити муосири таҳсилоти ибтидоӣ инъикос меёбад.

Ба хайси **предмети таҳқиқот** унвонҷӯ шароитҳои ташкилӣ-педагогии рушди ҳамкории оила ва муассисаи таълимиро дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ овардааст.

Таҳқиқот се марҳиларо дар бар гирифтааст: марҳилаи аввал, мақсадҳо ва вазифаҳои пажӯҳиш (2017–2018), марҳилаи дуюм, ҷустуҷӯи равишҳои назариявӣ ва методологии ҳалли мушкилот (2019–2020) ва марҳилаи сеюм, таҳлили сифатӣ ва миқдории натиҷаҳо, хулосаҳои илмӣ педагогӣ, ҷамъбаст ва таҳлили натиҷаҳо (2021–2022).

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта.

Асоснокӣ ва эътимоднокии натиҷаҳои пажӯҳишро асосҳои методологӣ ва назариявӣ пажӯҳиш; маҷмӯи усулҳои назариявӣ ва таҷрибавӣ пажӯҳиш, ки ба мавзӯ ва ҳадафҳои асосии пажӯҳиш мувофиқанд; интиҳоб ва таҳлили шароит ва натиҷаҳои пажӯҳиши таҷрибавӣ-озмоишӣ; тасдиқи қоидаҳое, ки дар фарзия ва ғояи пажӯҳиш пешниҳод шудаанд; таҳлилу арзёбӣ ва ҷамъбасти натиҷаҳои дар раванди пажӯҳиш ва корҳои озмоишӣ бадастомада; муътамад будани натиҷаҳои ноилшуда ва таҷрибаи амалии фаъолияти касбии муаллифи диссертатсия бозгӯ мекунанд.

Дар асоси омӯзиш, таҳлил ва арзёбии адабиёту сарчашмаҳои илмӣ педагогӣ-психологӣ ва дидактикӣ ҳамчун инъикоскунандаи далелноки муқаррароти назариявӣ таҳқиқот корҳои таҷрибавӣ озмоишӣ доир ба

мавзуъ анҷом дода шудаанд, ки эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршударо бозгӯ мекунад.

Таҳқиқот аз асосноксозии таҳияи тарзу воситаҳои ташхисӣ барои муайян кардани мавҷудият ва сатҳи салоҳияти падару модарон, таҳияи тавсияҳо оид ба истифодаи амсилаи ҳамкории самарабахш байни оила ва муассисаи таълимӣ дар таҳсилоти ибтидоии муосир, озмоиш ва ҷорӣ намудани барномаи ҳамкориҳои самарабахши оила ва муассисаи таълимӣ иборат буда мавод ва натиҷаҳои таҳқиқотро дар амалияи кор бо падару модарони хонандагон дар зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ метавон самаранок истифода бурд.

Муҳаққиқ ба омӯзишу таҳлили осори илмӣ олимони маъруфи ватанию хориҷӣ даст зада, аз онҳо иқтибосҳои заруриро ҷиҳати боз ҳам возеҳтар собит сохтани дурустиву эътимоднокии наwgониҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқот ва хулосаву тавсияҳои методии манзурнамудааш ба кор бурдааст.

Дастовардҳои таҳқиқот дар таъба методологияи илмӣ, манбаъҳои гуногуни иттилооти педагогӣ, психологӣ ва дидактикӣ, омӯзиши амиқи назарияҳо, қоидаҳо, ғояҳо ва мафҳуму қонунҳои илмӣ зимни тадриси силсилаи фанҳои гуманитарӣ ҷамъиятӣ ва дар ин асос таваҷҷуҳи махсус зоҳир намудан ба хусусият, сабабу омилҳо, предмет, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқанд, таъмин карда шуданд.

Аз таҳияи диссертатсия бармеояд, ки муҳтавои асосии он ва натиҷаҳои таҳқиқоти озмоишӣ дар ҷаласаҳои кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ, конференсияҳои илмӣ-амалии донишгоҳӣ, минтақавӣ ва ҷумҳуриявӣ ва семинарҳои илмӣ-методӣ дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ (солҳои 2017-2022), ки ба мавзуи тақвияти ҳамкории МТ, ҷомеа ва оила, муносибати босалоҳият ба таълиму тарбия бахшида шуда буданд, мизҳои мудаввар, семинарҳо ва тренингҳо ва ғайра дар шакли гузориш, маърузаю баромадҳо ироа ва татбиқ гардиданд.

Натиҷаҳои таҳқиқот бо назардошти беихтилофӣ дар мавқеъҳо, мувофиқат ба методология ва ҷандҷабҳаи таҳқиқот ва тасвиби натиҷаҳо эътимоднок арзёбӣ мешаванд.

Мавзуъ ба ихтисосҳои педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пурра мувофиқат мекунад.

Диссертатсия аз муқаддима, ду боб, шаш зербоб, ҳулоса, тавсияҳо ва рӯйхати адабиёт иборат буда, дар маҷмӯъ 190 саҳифа мебошад. Рӯйхати адабиёт низ дар ҳаҷми 160 номгӯй оварда шудааст.

Дар муқаддима аҳамияти мавзӯи таҳқиқ асоснок шуда, ҳадафу вазифаҳо, объектҳои предмети таҳқиқ, нағзониҳои илмӣ, аҳамияти амалии натиҷаҳои бадастовардашуда муайян карда шудаанд.

Боби аввали диссертатсия «Заминаҳои назариявии ҳамкориҳои мактаб ва оила ҳамчун ниҳодҳои ҷамъиятӣ» номгузори ёфта, аз се зербоб иборат аст: «Проблемаҳои падарию модарӣ: таҳаввулоти нақшҳои оилавӣ дар ниҳодҳои муносири ҷамъиятӣ», «Мафҳуми салоҳияти падарию модарӣ» ва «Амсиласозии ҳамкорӣ бо падарону модарон дар муассисаи таълимии умумии муосир (дар мисоли зинаи ибтидоӣ таҳсилоти миёнаи умумӣ)».

Зербоби аввал ба проблемаҳои падарию модарӣ, таҳаввулоти нақшҳои оилавӣ дар ниҳоди муносири ҷамъиятӣ бахшида шудааст. Муҳаққиқи қайд кардааст, ки бо рушди ҷомеа ва тағиребии муносибатҳои байни мардон ва занон, нақшҳои анъанавии оилавӣ тағир меёбанд. Қисми муҳими ин раванд ҷудошавии ниҳоди издивоҷ ва волидайн мебошад, ки боиси пайдоиши шаклҳои нави муносибатҳои оилавӣ, аз қабيلي муассисаҳои парасторӣ ва фарзандхондӣи муштарак мегардад.

Ниҳодҳои муносири волидайн шаклҳои навро ба худ гирифта, ба тағирот дар заминаи иҷтимоӣ мутобик мешаванд. Масалан, дар баъзе кишварҳо, аз ҷумла Русия, муассисаҳои парасторӣи муштарак пас аз талоқ торафт маъмултар мешаванд, ки ин хоҳиши таъмини неқӯахволии кӯдаконро ҳатто дар шароити ҷудой байни волидони онҳо инъикос мекунад. Ташаққули маърифати муносибати миллӣ ва таҳаммулпазирӣ аз оила оғоз мегардад. Дар оила кӯдакон дар бораи забони модарӣ, фарҳанг, анъанаҳои миллӣ ва расму оинҳои мардум нахустин тасаввуротро ҳосил мекунанд. Кӯдакон аз ПМ дар бораи дигар халқият, миллатҳо, хусусиятҳои фарқкунандаи миллии онҳо, забон, фарҳанг ва тарзи зиндагии онҳо иттилоъ мегиранд. Дар оилаҳои гуногунмиллат кӯдакон аввалин намунаҳои муносибати байниҳамдигарӣи намоёндагонии миллатҳои гуногунро дарк менамоянд. Напазируфтани одамони миллати дигар, фарҳангу оини ва тарзи зиндагии онҳо нуқси маънавии шахсият мебошад, ки дар заминаи тарбияи нодуруст шакл гирифта, маҳз аз оила ва муҳити носолими хонаводагӣ сарчашма мегирад»

Зербоби дуҷуми боби аввал бо унвони «Мафҳуми салоҳияти падарию модарӣ» номгузорӣ шудааст. Оила ниҳоди бунедии иҷтимоӣ мебошад, ки дар ҳаёти инсон нақши ҳалқунанда дорад. Он дастгирии ҷисмонӣ, эмотсионалӣ ва иҷтимоиро таъмин мекунад, арзишҳо ва меъерҳои рафторро ташаккул медиҳад ва анъанаҳои фарҳангиро аз насл ба насл мегузаронад. Оила на танҳо шахсиятро ташаккул медиҳад, балки ҳамчун асос барои рушди малакаҳои иҷтимоӣ, ки барои ҳамгироии бомуваффақият ба ҷомеа заруранд, хизмат мекунад. Бе ин таҳкурсии барои шахс пайдо кардани ҷойгоҳи худ дар ҷаҳон, барқарор кардани муносибатҳои солим ва амалӣ кардани потенциали онҳо душвор хоҳад буд. Салоҳияти волидайн омили муҳимест, ки сифати таъсири таълимиро ба кӯдак муайян мекунад. Он на танҳо ба рушди бомуваффақияти кӯдак мусоидат мекунад, балки ба малакаҳои иҷтимоӣ, неқӯаҳволии эмотсионалӣ ва омодагӣ ба омӯзиш таъсир мерасонад.

Зербоби сеюми боби аввал «Амсиласозии ҳамкорӣ бо падарону модарон дар муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии муосир (дар мисоли зинаи ибтидоии таҳсилоти миёнаи умумӣ)» номгузорӣ гардида дар бораи якҷоя кор кардани омӯзгорон ва волидон чун воситаи арзишманд барои таҳияи роҳи инфиродии омӯзиш барои ҳар як хонанда маълумот медиҳад. Ҳамкории ин ду ҷанбаи муҳими дар раванди таълим, на танҳо ба фаҳмиши амиқи ниезҳои кӯдак мусоидат мекунад, балки барои рушди ҳамаҷонибаи кӯдак шароит фароҳам меорад. Кори муштаракӣ омӯзгорон ва волидон на танҳо расмӣ аст, балки як ҷанбаи муҳими раванди таълим аст. Он имкон медиҳад, ки барои ҳар як хонанда роҳи инфиродии таълиму тарбия эҷод карда шавад, дониш ва таҷрибаи ҳамаи иштирокчиёни раванди таълимиро муттаҳид кунад. Дар ниҳояти кор, чунин ҳамкорӣ ба рушди муваффақтар ва муносибтари кӯдакон мусоидат мекунад, ки ҳадафи асосии таълим мебошад.

Боби дуввуми диссертатсия бо номи «Ташкили фаъолияти самараноки падарию модарӣ дар муассисаи таълимӣ ва оила дар шароити муосири таҳсилоти ибтидоӣ» ба масъалаҳои салоҳияти падарию модарӣ дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ, коркарди амсилаи ҳамкории муассисаҳои таълимӣ ва оила дар шароити муосири таҳсилоти ибтидоӣ, натиҷаҳои санҷиши озмоишии амсилаи ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила бахшида шудааст.

Хулоса аз 7 банд иборат буда мухтавои асосии онҳо дар 10 интишороти илмӣ муҳаққиқ вабаста ба мавзӯи диссертатсия оварда

шудааст. Натиҷаҳои пажӯҳиш унвонҷӯро ба хулосаҳои зерин оварда расонидааст:

- таҳқиқоти ҳамкориҳои омӯзгор, волидайн ва донишҷӯ дар раванди таълим як қатор ҷанбаҳои муҳимро муайян кард, ки таҳлили муфасссал ва рушди минбаъдаро талаб мекунад;

- хулосаи аввали таҳқиқот таъкид мекунад, ки тақвияти ҳамкориҳои байни омӯзгор ва волидон як раванди мураккабест, ки диққати махсусро ба малакаҳои муошират, ба назар гирифтани хусусиятҳои инфиродии ҳар як оила ва инчунин қобилияти бартараф кардани монеаҳои имконпазири муошират талаб мекунад;

- хулосаи дуюм ба аҳамияти эътирофи оила ҳамчун субъекти баробарҳуқуқи раванди таълим диққат медиҳад;

- хулосаи сеюм ба зарурати таҳияи системаи ҳамкорӣ ишора мекунад, ки ниезҳои ҳамаи иштирокчиени раванди таълимро ба назар мегирад: мактаб, хонандагон ва волидон. Ин маънои сохтани системаи ҳамгирошударо дорад, ки дар он ҳамаи ҷузъҳо ба ҳам пайвастанд ва якдигарро пурра мекунад;

- хулосаи чорум нақши калидии рушди салоҳияти волидонро таъкид мекунад. Ин на танҳо огоҳ кардани волидонро дар бораи усулҳои таълим ва тарбия, балки инчунин инкишоф додани қобилияти онҳо барои мустақилона таҳлил кардани раванди таълимии фарзандашон, ҳамкорӣ бо омӯзгор ва мактаб ва фароҳам овардани фазои хонагӣ барои таҳсил ва рушд дар бар мегирад;

- хулосаи панҷум ба ҷанбаҳои амалии ҳамкорӣ дахл дорад. Таҳқиқот як қатор воситаҳои ташкилӣ ва педагогиро муайян кард, ки ба омӯзгор имкон медиҳанд, ки бо волидон ва фарзандон самаранок ҳамкорӣ карда, салоҳиятҳои заруриро дар волидон ташаккул диҳанд;

- амсилаи таҳия ва татбиқшуда оиларо ҳамчун як субъекти воқеии ҷараёни таълим, ки муассисаи таҳсилоти ҳамагонӣ амалӣ мекунад, тавсиф мекунад. Барномае, ки дар доираи ин амсила амалӣ карда мешавад, барои тағйири сифати ҳамкориҳои ҳамаи субъектҳои ҷараёни таълим ҳамчун заминаи объективӣ хизмат мекунад.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо: Арзиши илмӣ ва амалии кори диссертатсионӣ дар навбонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот инъикос ёфтаанд. Бо истифода аз тавсияҳои зерин муассисаҳои таълимӣ метавонанд барои ҳамкорӣ бо оилаҳо муҳити муассиртар ва

самараноктар фароҳам оранд, ки ин дар навбати худ ба натиҷаҳои таълимии хонандагон таъсири мусбат мерасонад:

- бояд барномаҳо ва чорабиниҳои махсус таҳия карда шаванд, ки ба ташаккули ҳамкории устувори байни омӯзгорон ва волидон равона карда шудаанд;

- таъмини муҳити мусоиду озоди равонӣ барои кӯдакон ва волидон дар муассисаи таълимӣ. Ин метавонад фароҳам овардани ҷойҳои мусоид барои муошират ва инчунин ташкили чорабиниҳоеро дар бар гирад, ки ба таҳкими робитаҳои байни оила ва мактаб мусоидат мекунад.

- ташҳиси салоҳияти падарию модарӣ дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ муайян карда шуданд;

- ба таври мушаххас мундариҷа ва сохтори мафҳуми «салоҳияти ПМ» муайян карда шуд;

- шароитҳои ташкилие, ки ба таҳкими шарикӣ оила ва мактаб дар заминаи таҳсилоти муосир мусоидат мекунад, муайян ва санҷида шудааст;

- ҷузъҳои асосӣ, меъерҳо ва нишондиҳандаҳои самаранокӣ ҳамкории оила ва муассисаи таълимӣ дар таҳсилоти ибтидоӣ муқаррар карда шудаанд;

- амсилаи ҳамкорӣ эҷод ва озмоиш карда шуда, ки самаранокӣ истифодаи он дар таҳсилоти ибтидоӣ исбот карда шудааст.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзуи диссертатсия.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия мунтазам дар ҷаласаҳои кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ, конференсияҳои илмӣ-амалии донишгоҳӣ, минтақавӣ ва ҷумҳуриявӣ, семинарҳои илмӣ, конференсияҳои ҷумҳуриявии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи А. Рӯдакӣ, Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти баррасӣ шудаанд.

Инчунин, натиҷаҳои кори илмӣ дар 10 интишороти муаллиф инъикос ёфтаанд, ки аз онҳо 6 мақолаи илмӣ дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақолаю маъруза дар маҷмуаҳои маводи конференсияҳои илмӣ ва нашрияҳои педагогӣ назди Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон рӯйи ҷоп омадаанд, ки мухтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия.

Тартиби тахияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ чопшуда мувофиқ буда, автореферати он мазмунӣ мухтасари диссертатсияро ифода карда, тасаввуроти аниқро роҷеъ ба моҳияти таҳқиқоти баанҷомрасида ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад.

Натиҷаҳои бадастомада, эътимодноӣ, хулосаву тавсияҳо тибқи талаботи Комиссия ва Дастурамал аз ҷиҳати илмӣ методӣ асоснок карда шуда, ба миқдори кофӣ бо тавсияву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ, мисолҳо ва ҷадвалу диаграммаҳо таъмин аст.

Диссертатсия тибқи муқаррароти Дастурамал фаҳмо, бо забони равони тоҷикӣ, босаводона навишта шуда, тартиби тахия, ҷобачогузории қисмҳои алоҳидаи он, робитаи мантиқӣ ва муттасилӣ ба пуррагӣ риоя гардидааст. Дар хусуси ҳар як боб ва дар маҷмӯъ, ба рисола хулосаҳои возеҳи даркорӣ бароварда шудаанд.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2024, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Бо вуҷуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, дар рисолаи мазкур баъзе камбудихо низ ҷой доранд, ки дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон номбар кард:

1. Ба фикри мо озмоишҳо ва таҷрибаҳои анҷомдодашуда шояд танҳо дар доираи муассисаҳои муайян сурат гирифта бошанд, ки ин метавонад ба маҳдудияти натиҷагирӣ ва паҳншавии натиҷаҳо оварад.

2. Бисёр хуб мебуд агар аз ҷониби муаллиф истифодаи технологияҳои муосири педагогӣ дар асоси талаботи муносибати босалоҳият ба таълим дар синфҳои ибтидоӣ бештар мавриди назар қарор меёфт. Ин арзиши амалии таҳқиқотро боз ҳам афзунтар мекард.

3. Дар диссертатсия камбудихои техникаӣ ночиз ба назар мерасанд, ки онҳо низ ислоҳталабанд.

Эродҳо ва камбудихои зикргардида, дар маҷмӯъ, аҳаммияти назариявӣ амалии диссертатсияи мазкурро коста намеkunанд ва ба муҳтавои қор таъсири манфӣ зиёд намерасонанд.

Хулосаи ҷамъбасти

1. Диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар мавзӯи «Шароитҳои ташкилӣ-педагогии рушди ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ» қори ба итмомрасидаи илмӣ-таҳқиқотӣ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона ва дар сатҳи хуби илмӣ иҷро карда шудааст.

2. Нуқтаҳои илмӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои рисолаи илмӣ дар мақолаҳо, аз он ҷумла дар нашрияҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон, ки рӯйхати онҳо дар рисолаи илмӣ ва фишурдаи он дарҷ гардидаанд, интишор шудаанд.

3. Автореферат ва мақолаҳои нашрнамудаи диссертант мухтавои асосии рисолаи илмиро инъикос менамоянд. Мазмуни таҳқиқоти диссертатсионӣ бо соҳаи зерини шиносномаи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пурра мувофиқат мекунад.

4. Умуман, рисолаи илмӣ дар мавзӯи «Шароитҳои таълимӣ-педагогии рушди ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ» ба талаботи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Низомномаи намунавӣ оид ба шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ, ки бо қарори ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидаанд, пурра ҷавобгӯ буда, муаллифи он Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Акмалова Малоҳат Абдуллоевна -
номзоди илмҳои педагогӣ, омӯзгори
калони кафедраи табиӣ-риёзии Коллеҷи
тиббии шаҳри Гулистони вилояти Суғд

«20» июни соли 2025.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш. Гулистон, кӯчаи Ҷавонӣ 1^а

Телефон: +992(92)-756-22-32, E-mail: malohatakmalova@gmail.com

Имзои Акмалова М.А.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Сардори шӯъбаи кадрҳои

Коллеҷи тиббии шаҳри

Гулистони вилояти Суғд

Қориева Ф.Ш.

Суроғаи муассиса:

735700 Ҷумҳурии Тоҷикистон ш. Гулистон, кӯчаи Ҷавонӣ 1^а,

Коллеҷи тиббии ш. Гулистон

Телефон: +992(92)-756-22-32, E-mail: malohatakmalova@gmail.com

«20» июни соли 2025.